

do malignus spūs temptat hōnem in illa vltima hora ī spe. qz laqueos desperationis in cor hōis tunc rēpīs immittere solet. per quos decipiat et in desperationem inducat. ac postmodū in eternam damnationem pertrahat. Contra hoc etiā periculū debet vnusquisqz per vite sanctimoniam ac bonam puerfationem se munire vt aduente teptationis turbine p durare valeat. **Uñ** beatus greg. **O**bijciat tibi spūs malignus mortis in tpe infinita desperationis prestigia et erroris q̄ nullatenus effugies nisi duz vnus te premunias et pfirmes. hxc greg. **D**ebet ergo quilibet fidelis adhuc dū viuūt corpore timorē dñi p̄ oculis cordis habere et virtuose viuere. vt in illa vltima necessitate fiduciam in deo et p̄solatōem mereat ab ipso percipere. **Uñ** dicit ecci. j. **T**imēti deū bene erit in extremis et in die de functionis sue benedicef. **U**bi etiam norandū vt dicit beatus greg. xxij. moza. **D**ū viuimus debemus bona nostra a memoria repellere ne extollant. et appropinquante exitu plerūqz ea humiliter ad memoriam reuocemus vix qz fiduciam p̄beant et de speratū timorē premant. hxc greg. **I**n de etiā est q̄ idem beatus greg. xxiiij. moza. sic dicit. **N**onnunqz aīa etiā iusta solutioni carnis appropinquans retrose vindicte turbat permittente. s. deo. **E**t si quid tranquillū in hac vita sape potuit mortis articulo interueniente pcutif. sed iustoz aīe a leuibo quibz cōtagis ipso sepe mortis pauore purgatur. et eterne retributionis gaudia ias ab ipsa carnis solutōe percipiūt. **P**lerumqz vero p̄templatione quadā retributionis interne etiā p̄iusqz carne exsolient bilarescunt et dū vetustatis debilitū soluunt noui iā muneris p̄feruntur. hxc gre. **E**t cū itaqz vnusqz maxime in illa hora extrema indigeat

p̄solatōe diuina vbi tot picula occurrunt. necē est vt hō dū adhuc sanus ē talem dñm et amicū sibi q̄rat et eligat. qui eum a tot malis liberet et defendat. **I**stexero dñs et amicus est dñs nē quē sibi q̄libet in amicū et p̄em eligere d̄z et eidē fortiter adhxere per fidē. p̄ dilectōem. p̄ vite sanctimoniam et puritatem vt in illa tremenda mortis hora mereat ab ipso de insidīs demonū liberari et ad eterna gaudia p̄duci. **D**e hoc beatus aug. sic dicit. **E**lige inqz illū amicū p̄ omnibz amicis tuis xp̄m vix. qui cū aīa subtracta fuerit tibi solus fidē seruabit in sepulture tue hora. **C**ū amici tui recedēt a te. ille te nō derelinq̄t. sed tuebit te a rugientibz p̄patis ad escā et p̄ducat te ad ignotā regionē atqz p̄ducat te ad plateas celestis iherosolym et ibi collocabit te cū angelis ante faciem maiestatis sue vbi est cumulus felicitatis supeminens glā. supabundās leticia et oīa bona. hxc aug.

Filius.

Quēpiō etiā scire cū aīe soluant a corpibz ad que loca ferant vel vbi locent aut subsistant.

Ca. XIII. Pater D

De hoc scire debet q̄ excepto lym. bo p̄ueroz sine baptismi sacramento decedentiū in quo est pena damni et nō sensus tria sunt potissima loca. ad que aīe statim post absolutionem a corpibz ferunt videlicet infernus purgatorium et regnum celoz. **I**n quibz locis aīe scdm meritum vel demeritū recipiunt. **D**ec vero loca qualia sint nō possunt nobis esse nota. sunt tamen substantis spūa lib. i. animabus congrua et conuenientia. **D**e hoc thomas de aquino sic dicit. **Q**uamuis animabus post mortem non assignēt aliqua corpora quoz sine

bb. iij.

forme et determinati motores. deter-
minant tñ eis quedam loca corpalia
fm quandam congruentiam fm gradus
dignitatis eoz. in quibz sunt quasi in
loco eo modo quo incorpalia in loco
esse pñt fm q magis vel minus acce-
dunt ad primā substantiam. cui locus
superior congruentiā deputat. s. deum
cuius sedem celū scriptura esse denun-
ciat. et ideo aīe que sunt in participatio-
ne pfecte deitatis in celo esse possumus
Alias dō que a participatione hōmōi im-
pediunt loco contrario dicimus depura-
ti. **E**t sciendū q incorpalia nō
sunt in loco aliquo modo nobis noto
et suero. fm q dicimus corpora pprie
in loco esse. sunt tñ in loco mō substan-
tīs spūalibz puenienti. qui nobis ple-
ne manifestus esse non p̄r. Et sicut in
corporeis est gravitas vel leuitas qua
ferunt ad suum locū. qui est finis mo-
tus ip̄oz. ita etiā est in aīabz meritum
vel demeritum. quibz pueniunt aīe ad
p̄m̄ium vel penā q sunt fines actionū
ip̄az. **U**n̄ sicut corpus p gravitatem vel
leuitatē statim fert in locū suū nisi p̄bi-
beat. ita et aīe statim soluto vinculo car-
nis p qd in statu vie detinebant statim
p̄m̄ium psequunt vel penā. nisi aliquid
impediat sicut interdū impedit p̄secu-
tionē p̄m̄ij veniale peccatū qd prius pur-
gari oī. ex quo seq̄t q p̄m̄iū differat.
Et qz locus deputat fm cōgruentiam
p̄m̄ij vel pene statim ut aīa soluit a cor-
pore vel in infernū demergit. vel ad ce-
los euolat. nisi impediatur aliquo reatu
quo oportet euolutionem differri. ut
prius aīa purget. Et huic veritati au-
tēritates sacre scripture canonice at-
testant et patrū documenta scōz. unde
contrarium p heresi est habendum. hec
thomas **E**x p̄dictis cognoscimus tria
esse loca animabus deputata scdm me-
ritum vel demeritum. **S** Et scien-

dum consequenter de pena infernali
q pena ipsa infernalis est in loco cor-
porali deorsus. in quo eternaliter affli-
guntur omnes reprobi tam homines
q̄ spiritus mali. affligent aut eodem
igne corporali qui cremabit et spūs et
corpora. nec tamen illa corpora consu-
met sed semper affliget alia plus alia
minus fm exigentiam demeritorum.
Ignis namq̄ infernalis non omnes
equaliter cruciabit. qm̄ ab eodez igne
alij plus alij minus torquebunt fm q
plus vel minus peccauerunt. Quāvis
aut ille sit corporeus nec possit agere
in spūm ipsum calefaciendo. agit tñ
in ipsum vt instrumentum diuine ius-
ticie ipsum ledēdo et ille dolor est ma-
ximus tum ppter potentiaz diuine ma-
nus illum ignem mouentis. tum ppter
sensibilitatē patientis. tum etiā ppter
immediationem diuinitatis. **D**e cuius
ignis acerbitate beatus aug. sic dī.
Quantū distat ignis materialis ab ig-
ne p̄ico. tñ distat ignis infernalis ab
igne materiali. cuius tanta est violen-
tia q si marium vniuersitas flueret in
ipsum nec ad modicū refrigeraret **E**t
notandum q reproboz aīe que in pre-
senti vita moriunt per culpaz in infer-
no p̄sente earuz mors eternaliter viuet
in pena. in qua ex̄s non solum maio-
ra p̄ctā verum etiam minora tormenta
patiēdo persoluent. **D**e hoc beatus
gregori. xv. mora. sic dicit Cuius hic
vita mortua fuerit in culpa. illius etiā
mors viuet in pena licet que fecit om-
nia nec tñ p̄sumet quia cruciat et non
extinguitur. moritur et viuit. deficit et
subsistit finitur semper et sine fine est.
hec solo auditu valde terribilia sunt q̄
to magis passione. grauiora tñ tormē-
ta recipiunt illi qui multas iniquita-
tes ex suis prauis desiderijs perpetrave-
rūt **D**istricta oīpotētis dei iusticia sup

placium a reprobis exigit p peruersis actibus. et eis mala vsq ad verborum retributionem reddit. vt qui de magnis malis debitores sunt. supplicij traditi etiam nouissimi quadrantē soluunt. Illis em̄ minima p̄cunt qui maiora in se mala districte defleuerunt. Nam quos magna premunt etiā minima pariter in gehenna affligūt. lxx greg. **S** De igne etiā infernali hugo de scō vitico. sic dicit In inferno dicitur ignis esse inextinguibilis. et qui vt sp̄ ardeat nutrimentum non eger. et ab initio mundi demonibus eternaliter cruciandis preparatus In quo. s. igne etiā hoīes maligni cū demonibus eternā penā passuri. qz in hac vita positi ad culpaz eis p̄senserunt. Ad hunc infernū aīe sceleratorū a corpibus egressis statim retrudunt. lxx hugo. In quo etiā inferno erit et est calor ignis. stridor frigoris. tenebre. fumus. lacrimae interiores. aspectus demonū. clamor. improperiū. ariditas sitis. fetor sulphuris. vermis p̄scie. vincula carcer. timor. dolor. putor. rancor. tristitia. carentia visionis dei. ablatō spei oīs salutis In quibus etiā penis erit afflictionis varietas et cū varietate acerbitas interminabilis vt ad reproborū supplicij tormentorū fumus ascendat in secula seculorū. **U**bi etiā p̄siderandū p̄t dicit thō. de aquino qd spūs dānari nunq̄ sunt extra infernū. nisi ex dispensatōe dīna vel ad instructōez vel exercitiū electorū. vbicunq̄ aut̄ extra infernū sunt spūs vidēt eternum ignem inferni. Cū cū ista visio sit immediate affligens. vbicunq̄ sunt ab igne infernali affliguntur Unde sicut glōria electorū non minuit si aliqui extra celos impietū sint. ita etiā in nullo minuit pena damnatorū si extra infernū diuina dispensatōe ponant ad ipsos. Similiter et dyabolus vbicunq̄

fit. siue in aere. siue sub terra. secū trahit tormenta flammaz suarū. lxx thō.

De purgatorio etiā sciendum est primo qd ille ignis purgatorius scz est corporalis ignis. per quem t̄mmodo spūs iustorū qui in hac vita p̄miam non impluerunt ac satisfactōem p̄dignaz affligunt s̄m plus et minus. s̄m qd pl̄ de cremabili ex hac vita traxerint. Affligunt t̄m minus grauius q̄ in inferno et grauius q̄ in hoc mundo. non t̄m ita grauius quin sperent et sciant se in inferno non esse. licet forte p̄ penarū magnitudine hoc aliquotiens non aduertant. Hac aut̄ pena ab igne corporali afflictā purgant spūs a reatibus. scorrijs et reliquis peccatorū. quibus sufficenter expurgatis immediate euolant et introducunt ad glōriam paradisi.

Et notandū qd diuine iusticie ordo hoc exigit. vt spūs ab igne materiali habeat purgari. vt sicut s̄m ordinē nature anima vn̄i corpori vt influat vitā sic vn̄i igni materiali s̄m ordinē iusticie vt punibile punienti a quo suscipiat penas. Et qz viri iusti qui sunt in gratia nō sunt digni nisi pena transitoria et tanto maiori pena sunt digni. quanto maiora p̄miserunt p̄cā et minorem egerūt p̄miam. Hinc est qd ab igne materiali puniunt r̄paliter. quidā t̄m diutius. quidā breuius. quidā acerbius quidā leuius s̄m qd reatus exigit offensaz. Nec est em̄ vt dicit beatus augustinus. qd t̄m v̄rat dolor quantū h̄serat amor. Tāto em̄ difficilius quisq̄ purgaf. quanto medullis cordis eius intrinsece amor h̄serat mundanorū. et iō tanto vnusquisq̄ torquet diutius q̄ro eius affectus v̄malibus ad h̄serat forcius. Unde itē beatus augustinus de hoc sic dicit. Post hanc vitā incredibile nō est nōnullos fideles per ignem quendam purgatorij quāto magis minusue p̄uentia di

Liber .III. **D**ist. III. Ca. XIII.

lexerunt. tãto tardius citiusq; saluari.
Un non frustra illa tria distingit
apls lignũ fenũ stipulã q̄ illi edificãt
qui ⁊ si aliena nõ rapiũt. reb; tñ mun;
danis hoĩb; p̄cessis aliqua dilectione
inlrent. q; p̄ suos amandi modos
diutius vt lignũ vel minus vt fenũ vel
minimũ vt stipulã ignem sustinebunt
Qui ho supedificant auz argentũ la
pides p̄ciosos de vtroq; igne securi
sunt. nõ solũ de illo eterno qui crucia
tus est impios in eternũ. s; etiã de illo
mundatorio quo purgabunt quidã sal
uandi. **I**n auro intelligit p̄templario
dei. in argento dilectio primi. in lapidẽ
de p̄cioso bona opa. **D**ic obijci p̄t **S**i
p lignũ fenũ stipulã venialia intelligã
tur peccã ⁊ nullus a deo p̄fectus ẽ quin
venialiter nõ peccet q̄ qui edificant au
rum. argentũ. ⁊ lapides p̄ciosos edũ
ficant etiã lignũ fenũ ⁊ stipulã q̄ p̄ ig
nem transibũt. **D**e hoc sciendũ q̄ non
oĩs qui venialiter peccat lignũ fenũ ⁊
stipulã edificat. **L**ignũ quippe fenũ ⁊
stipula accipi p̄nt seculariũ rez ama
tores q̄ quis licite p̄cessat tales cupidi
tates vt amari sine omni dolore nõ pos
sunt **D**ec q̄ edificat is qui cogitat que
mũdi sunt quõ placeat qui circa diuĩ
cias suas quodã carnali affectu teneĩ
⁊ tamẽ ex eis multas elemosinas facit
nec p̄ eis aliquid fraudis vel rapine
molit. **E**x his igif patet q̄ non homo
idem simul hec ⁊ illa edificat. **I**lla em̄
edificatio p̄fectoꝝ tñ est. qui nõ cogi
tant placere mundo sed tñ deo qui ⁊ si
venialiter aliqñ peccant seruoze carita
tis ira absumit in eis peccã. sicut a que
gutta in camino ignis ⁊ ideo nõq; vel
raro portant secum cremabilia **S**i ho
mundũ deo p̄ponerent non supedifica
rent sed destruerẽt fundamentũ. **A**ffe
ctõnes igif quib; carnales dediti sunt
omib; p̄iugib; possessionib; ita vt mil

preponat cristo illis trib; signant que
in mentes p̄fectoꝝ nõ cadunt **E**t si cri
minalia nõ admittant. **I**n sordib; ho
minozum interdum durant vsq; in fi
nem qui cũ talib; edificijs transeũt s;
dissoluent in igne **I**p̄i ho merito fun
damẽti salui erũt. grauissimã tñ penã
sentient. **E**x quo apparet quantam hie
miã exhibet deus. ⁊ quantã exerceĩ
at ibi seueritatẽ cũ p̄ eodem pctõ mul
to grauius ibi puniat q̄ hie. **U**
Ubi etiã notandũ q̄ sunt nõnulli qui
capitalia crimina p̄miserunt vel si fe
cerũt p̄ p̄miam ⁊ satisfacionẽ licet in
sufficientem in venialia p̄mutauerũt ⁊
multa venialia addiderũt **H**ic tales qui
nõ hũt capitalia euadũt infernũ s; q;
hũt venialia non statim transeunt in ce
lum. sed in locũ mediocrem hoc est in
purgatorium. vbi tam diũ detinentur
quousq; ip̄a venialia p̄ ignẽ purgatori
um p̄sumunt vel p̄ suffragia sanctoꝝ
rediment **U**nde d̄t beatus augu. **Q**ui
capitalia crimina non admittunt sed
ad minuta p̄perrãda faciles sunt ⁊ ad
redimenda negligentes ad vitam eter
nam sine dubio venturi. s; p̄ius in hoc
seculo p̄ dei iusticiãz amarissime sunt
torquendi. aut p̄ multas elemosinas
⁊ orõnes liberandi. aut certe illo igne
de quo d̄t ap̄ls **S**ic quasi per ignẽ lõ
go tempore cruciandi **Q**ue autẽ sunt
illa venialia **I**dem beatus augustinus
enumerat dicens. **Q**uantum aliquis
in cibo ⁊ potu plus accipit q̄ necesse
sit quotiens flagello dei impatiens fu
erit. quotiens plus loquit q̄ oportet.
plus tacet q̄ expedit. quotiẽs malas co
gitationes sine p̄sensu admiserit. quoti
tiẽs in diuino seruitio negligens fue
rit. quotiẽs terrena dilexerit citra deũ
hec ⁊ similia ad minuta peccata p̄ineĩ
re nõ dubiũ ẽ **E**x quib; pctõs lsceraĩa
nõ damneĩ tñ velut quibusdam pustu

lis et horrida scabie deformant animam
 ut ad amplexus dei in celo nullatenus
 admittat. Et ideo quicquid de his minu-
 tis primum omnibus. elemosinarum largi-
 tionibus. misericordiarum. missarum. orationi-
 bus. ieiuniis et indulgentiis eorum qui in
 nos peccauerint assidue redemptum non
 fuerit. aut hic multis tribulationibus
 expiatur vel illic in purgatorio depuratur
 hoc ipsum tamen anima plus patitur et minus.
 quam diuersitate apostolus insinuat cum vo-
 cat eadem minuta lignum. fenem et stipulam.
 non quod sint talia. sed quod cruciatur plus et
 minus. **S**ciendum etiam quod ignis
 purgatorius valde durus et acerbus est
 ita quod nulla pena huius mundi dolori illius
 us pene parari possit. Et hoc probat beatus
 augustinus. sic dicens Ignis purgatorius du-
 rior est. quam quicquid in hoc seculo videri
 aut cogitari potest. Omnis enim tribulatio
 quantumcumque magna vel longa in hac
 vita modica est respectu purgatorij et ideo
 totis viribus vnusquisque laborat. ut capi-
 talia crimina possit euadere et minuta
 peccata ita operibus bonis redimere. ut de
 ipsis nihil videatur remanere quod ille ignis
 possit absumere. Illi autem qui capi-
 talia crimina committunt si quidem viuunt ea
 penitentiam medicamentis redimere noluerint
 ad illum ignem puenient de quo dominus dicit.
 Ire in ignem eternum. Et ideo qui ab ista
 perpetua pena et ab illo purgatorio igne
 desiderant liberari. crimina capitalia non
 admittant. aut si iam commiserint. fructu-
 osam agant penitentiam. addentes lacrimas
 rugitus et gemitus longo continuatos
 tempore. et illa pua vel quotidiana peccata bo-
 nis operibus redimere non desistant. hoc
 augustinus. Et quod dicitur est ad modicum illa tor-
 menta sentire. ideo tutius est et salubri-
 us ut in presentia vita homo subeat purga-
 tionis remedium et penitentiam. ut illas penali-
 tates euadere possit in futuro. De hoc
 hugo de scoto victo. sic ait. Est ignis qui

tem qui purgatorius dicitur. ubi purgantur
 et mundantur qui hic corrigere ceperunt
 et non profecerunt. Qui autem in hac vita
 nec incipere voluerunt. ibi resummare non
 possunt. Quibus autem hic correctionem suam in-
 cipe datur. illic correctionis perfectio
 refusa. Tamen tutius omnino est ut hic incipe
 et proficere intendas ut illic nihil tibi fa-
 ciendum vel patiendum super sit. Dicitur est
 tormentum illud vel modicum vel ad momen-
 tum sentire. propterea tibi tutius omnino est
 ut hic incipias et proficias quod facere de-
 bes. quod si proficere non potueris tamen si incho-
 aueris noli desistere saluus eris. sic tamen
 quod per ignem ardebis quidem donec resump-
 tum fuerit quod cremabile portas. tu autem
 saluus eris quam fundamentum vite in te
 permansit quod caritas dei est. hoc hugo.
Sciendum pur dicitur richardus de scoto vi-
 cto. quod tribus modis purgatio peccatorum
 agit. aliquando per solam seueritatem. aliquando
 per solam pietatem. aliquando per solam mo-
 derationem vtriusque. ut miseratio ipsa
 non sit sine nonnulla seueritate. nec se-
 ueritas sine miseratioe. Siquidem in
 igne purgatorio intolerabilis afflictio
 sine totius consolationis remedio. Inuo-
 luntaria satisfactio est afflictio cum
 multiplici consolatione. In lauacro re-
 generationis plena emundatio nihil
 habens afflictionis. Prima purgatio
 agit per incendium. secunda per flagel-
 lum. tertia per lauacrum. Per incendi-
 um purgatorij ignis scoria peccati ex-
 coquitur. per flagellum satisfactiois pa-
 lea peccati excutitur. per lauacrum re-
 generationis peccati macula absque pe-
 na diluitur. Sunt autem multi qui in ex-
 tremis veraciter penitent. sed morte pre-
 uenti tempus satisfaciendi non habent
 Ex his quidem malis quod iniquitatis
 et impietatis est. ad veram eorum peni-
 tentiam remittitur. quod vero turpitu-
 dinis et impietatis est purgatorio igne

excoquit. et his dictus intellige quod in ps. habes Beati quorum remissa sunt iniquitates. Alij cum magna deuotione ad confessionem veniunt et cum omni studio et sollicitudine satisfactionem solvunt et rursus diuine suae caritatis operibus et virtutum varietate obducunt. fit itaque in eis quod alio legis. Caritas operum multitudinem peccatorum. In his adimplet illud ps. Beati quorum tecta sunt peccata. Plures post multa flagitia et blasphemias de iudeis et gentibus venientes in christo regenerati. qui bustum pro peccatis malis nihil satisfactionis iniungit. quod renatis in christo de aeternis peccatis nihil imputat. pro talibus esse dictum pura. Bonus vir cui non imputavit dominus peccatum. Et sunt nonnulli qui tantum profunde et intime penitent et tanto deuotionis ardore in ipsa sua peccata feruent. et tamen de domini pietate presumunt. ut hoc ipsum in eis ad peccatorum suorum expiationem sufficiat et dominum sibi potius placabilem reddant. Testis hoc tam sero penitens latro ille qui statim audire meruit. Hodie mecum eris in paradiso. Cuiusmodi quilibet in eorum currit numerum quibus a domino non imputatur peccatum sed dimittunt eis peccata multa quam diligunt multum. hec richardus. **U**bi etiam considerandum quod in peccato duo sunt remittenda culpa videlicet et pena. Culpa remittitur confessione et cordis contritione. Sed culpa dimissa adhuc remanent peccata remittenda quantum ad penam ad cuius remissionem requiritur satisfactio. que fieri solet pro bono opere caritate formatum. Et hoc fit plus et minus pro vnusquisque in peccatis et facinoribus excessit. **Q** Et notandum quod remissio culpe aut nulla est aut totalis. Sed remissio pene fit per partes et non tota simul de consensu licet aliquando fiat tota simul propter feruorem penitentis et ex liberalitate dei. Et hoc fit maxime cum opus deus cor hominis pro gratia contritionis accendit. et feruentes lacrimas pro peccatis effundere facit que ita habundantes esse possunt quod peccata omnia non solum quantum ad culpam verum etiam quantum ad penam valent abluere. **U**bi maria magdalena ex feruida cordis dilectione lacrimis suis christi rigavit pedes. et ideo ab ipso domino audire meruit dimittunt tibi peccata tua non solum quantum ad culpam sed etiam quantum ad penam propter vehementem amorem caritatis dei quam dilexit multum. Simile etiam legitur de beato petro. qui post negationem trinam egressus foras est et fleuit amare. cui statim dimissum est totum peccatum et in signum huiusmodi minus post resurrectionem suam dignatus est sibi singulariter apparere et in eadem apparitione ipsum mirabiliter consolari. Ex quibus colligere possumus quod ad perfecte delendum peccatum quantum ad culpam et quantum ad penam nihil ita efficax est quemadmodum lacrimosa contritio. que ex feruido et humili corde procedit. Quod exhortando affirmat beatus bernardus. sic dicens. **O** homo vnus lacrima de puro corde et contrito procedens plus purgat animam tuam quam ignis purgatorij infra spacium decem annorum. hec beatus bernardus. **U**bi vere penitentes non solum emendant vitam suam virtuose et religiose viuendo verum etiam dominum deprecantur ut gratia contritionis et lacrimarum illis donec ut a suis excessibus in partem vitam perfecte abluant mereantur. Quam etiam gratiam se obtinere a domino confidentes cum ps. dicunt. Cibabis nos pane lacrimarum et potum da nobis in lacrimis in mensura. ac si dicant. **T**antam sufficientem equipollentem lacrimarum des nobis ut sufficiant ad delendum perfecte peccatum. quantum ad culpam et quantum ad penam. ut purgari et mundari post hanc penitentionem sine impedimento ad te

pendit. et feruentes lacrimas pro peccatis effundere facit que ita habundantes esse possunt quod peccata omnia non solum quantum ad culpam verum etiam quantum ad penam valent abluere. **U**bi maria magdalena ex feruida cordis dilectione lacrimis suis christi rigavit pedes. et ideo ab ipso domino audire meruit dimittunt tibi peccata tua non solum quantum ad culpam sed etiam quantum ad penam propter vehementem amorem caritatis dei quam dilexit multum. Simile etiam legitur de beato petro. qui post negationem trinam egressus foras est et fleuit amare. cui statim dimissum est totum peccatum et in signum huiusmodi minus post resurrectionem suam dignatus est sibi singulariter apparere et in eadem apparitione ipsum mirabiliter consolari. Ex quibus colligere possumus quod ad perfecte delendum peccatum quantum ad culpam et quantum ad penam nihil ita efficax est quemadmodum lacrimosa contritio. que ex feruido et humili corde procedit. Quod exhortando affirmat beatus bernardus. sic dicens. **O** homo vnus lacrima de puro corde et contrito procedens plus purgat animam tuam quam ignis purgatorij infra spacium decem annorum. hec beatus bernardus. **U**bi vere penitentes non solum emendant vitam suam virtuose et religiose viuendo verum etiam dominum deprecantur ut gratia contritionis et lacrimarum illis donec ut a suis excessibus in partem vitam perfecte abluant mereantur. Quam etiam gratiam se obtinere a domino confidentes cum ps. dicunt. Cibabis nos pane lacrimarum et potum da nobis in lacrimis in mensura. ac si dicant. **T**antam sufficientem equipollentem lacrimarum des nobis ut sufficiant ad delendum perfecte peccatum. quantum ad culpam et quantum ad penam. ut purgari et mundari post hanc penitentionem sine impedimento ad te

peruenire valeamus. Talis vero anima exuta a corpore non habet impedimentum culpe vel penitentialis debite statim euolat ad gloriam. Hoc etiam patet ratione. quia talis anima per gratiam quam habet digna est glorie. et non habet impedimentum proprie passionis vel totius nature. quia illud impedimentum per christi mortem fuit ablatum. quia per mortem suam amouit impedimentum nature. et ascendens ad celos misit donum gratie que ambo erant necessaria ad presenciam glorie. **R** Sed et hoc notandum quod peccatum veniale minuit feruorem caritatis in homines et potentias anime in operibus bonis lassat et retardat post hanc vitam a gloria qui homo deberet et posset statim post mortem euolare cogitur propter peccata venialia ad tempus in purgatorio expectare. **H**unc enim ab aliquo facies dei videbit donec soluat per penam minimum quadrantem venialium peccatorum. **S** oportet enim quilibet ita mundum esse in introitu paradisi sicut fuerat in innocentia baptismali. **U**nde est necesse quod diu sumus in corpore secundum dictum apostoli mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus proficientes sanctificationem in timore dei. ut purgati et mundati ac virtutibus deceter adornati post hanc vitam sine lesione ac molestia possimus cum pace videre faciem dei. **D**e hoc beatus augustinus sic dicit. **Q**ui temporalibus bonis digna gesserunt per flammam ignis non transibunt. quanta fuerit peccati materia tanta et pertranserunt mora. quantum stulta iniquitas gessit. tantum sapiens pena discutiet. que omnia ab anima separari per elemosinas et lacrimas preciosa transactione potuerunt. **C**onuertamus ergo nos ad meliora dum in nostra parte sunt remedia. hic extinguamus mortem moriendo peccatis. hic iam vitam vite meritis preparamus. **H**ec augustinus. **T**ercio videndum est de celesti patria ad quam sanctorum anime

que sine impedimento sunt statim postquam solunt a corpore proueniunt et sanctorum angelorum ceteris siue consortio iungunt. **D**e hoc beatus gregorius. ix. mora. super illo verbo. **Q**ui facit interiora austeri. sic ait. **Q**uid namque austeri nomine nisi feruor sancti spiritus designat. quo dum repletus quisque fuerit ad amorem patrie spiritualis igne scit. **I**nteriora ergo austeri sunt oculi illi angelorum ordines. et secretissime patrie celestis quos implet calor spiritus sancti. **I**lluc quippe sanctorum anime et nunc corporibus exute et postea corporibus resitute proueniunt. et quasi astra in abditis occultant. **H**ec gregorius. **E**rich. de sancto victo. de hoc sic ait. **A**ia iusti de ergasculo et vinculo carnis egredientes liberata de seculi temptacionibus transibit ad gloriam filiorum dei. **F**elix ille transitus quo iustus post actiones bonam stola primam et euadens miseriam intrat gloriam et post laborem inuenit requiem. **B**eati namque mortui qui in domino moriuntur. **A**mmo do iam dicit spiritus. id est deus ut requiescant a laboribus suis. **E**rgo enim ibi diem solemne cum angelis coram altissimo domino. ibi gaudentes cum bonis spiritibus in gaudio solemnitatis illius glorificationem suorum corporum ibi habitantes in excelso vident reges in deo suo. **H**ec erich. **T**am anime sancte in illa eterna beatitudine fruuntur dei visionem quia vident deum per essentiam. **U**nde dominus in cruce dixit latroni. **H**odie mecum eris in paradiso. **U**bi paradisi nomine notat dei fructio. quia per acta passionem. tam ipse latro quam alij qui in limbo fuerunt per essentiam vident deum. **E**t ideo consequenter omnes anime innocentes et beate. nec habentes aliquod impedimentum postquam a carne solute fuerint ad celestem patriam prouocunt et fruuntur dei visione. **U**nde beatus gregorius. in moral. sic dicit. **U**nius cuiusque sancti anime corruptione carnis

eruta ad deum mox ducit. qui pro nobis
in morte sua sponte se immolavit. cecidit
et de morte resurrexit. **U**n nos qui redē
ptoris gratia redempti sumus hoc iam cele
stis muneris habemus. ut cum carnis nostre
habitatione subtrahimur. mox ad celestia
promota duamur. **I**te gregorius. **P**remium
vero celestis patrie quod aliud est quam visio
sancte trinitatis ac fructus dilectionis il
lius. qua fruuntur omnes anime sancte in illa
felicitate requiescunt ad quam totum dissi
mum requiescunt anime innocentes aut per penitentiam
satis purgatae a domino post istam peregrinatio
nem suscipiunt. **D**e hoc per beatus augustinus.
sic dicit. **A**ne sancte que in hoc seculo aut
per vite innocentiam pure sunt aut per
purgantur satisfactione a nostro salvatore
re suscipiunt. et cum eo credende sunt esse
sicut dicitur apostoli. **C**upio dissolui et esse cum
christo. **I**te augustinus. **B**eatus etiam gregorius in libro
dialogorum sic dicit. **L**uce clarius patet quod
perfectorum anime mox cum huius carnis clau
stra exeunt in celestibus sedibus capiuntur.
Quod ipsa per se veritas testatur dicens
Ubi cumque fuerit corpus illud congrega
buntur et aquile quia ubi ipse redemptor
noster est corpe illud proculdubio colliguntur
et anime iustorum. **E**t paulus dissolui cu
piebat et esse cum christo. **Q**ui ergo christum in celo
esse non dubitat nec pauli animam in ce
lo esse negat. **Q**ui et de solutione sui cor
poris atque habitatione patrie celestis
dixit. **S**cimus quoniam si terrestis domus
nostra habitationis dissoluitur. quod edificatio
nem habemus a deo domum non manufa
ctam sed eternam in celo. **S**ed si nunc in
celo sunt anime iustorum quid est quod in die iudicij
pro sue iusticie retributione recipiant.
Doc eis minime crescit in iudicio
quod nunc anime sola postmodum vero corpo
rum beatitudine proficiant. ut in ipsa quo
que carne gaudeant. in qua dolores pro
domino cruciatusque perulerunt. **I**te gregorius.
Ubi tamen notandum quod anime sanctorum ante res

sumptionem corporum quibus sunt in eterna
felicitate et in visione dei tamen adhuc cogi
tant de resurrectione proprium corpus et
ideo propter tale desiderium quod ad corpus
habetur eorum beatitudo non est ita perfecte ple
na sicut erit post resurrectionem corporis.
De hoc beatus bernardus sic dicit. **A**ne a
carne exute iam pane doloris non cibantur
sed vinum amoris post cibum plenius
haurire permittunt. **N**on tamen purum sed cum
lacte mixtum ut quilibet illarum dicere
possit illud canonicum. **B**ibi vinum cum lacte
meo. vniom enim divini amoris miscetur
etiam tunc dulcedinem lactis. id est natura
lis affectionis. qua resumere corpus
suum glorificatum desiderant. **E**stuar ergo
anima in vino sancte caritatis potata sed
plane non ad ebrietatem celicam quin
tamen interim ardorem divine caritatis
permixtum humani lactis. id est naturalis af
fectionis. **E**brietas tamen corporalis so
let evertere mentes atque omnino imme
mores reddere sui sed non ex toto obli
ti sui. que adhuc de proprio corpore cogi
tant suscitando. propter quod desiderium anime
perfecte beatitudinis esse non potest sicut per resurrectionem
corporis cum resumantur. **I**te bernardus.
Flam anima propter talem affectionem quas
gerit ad corpus retardat quodammodo
ne tota intentione pergat in illud sum
mum bonum quod est deus nec tamen propter hoc
desinit esse beata quibus non resummate
nec etiam aliquem dolorem sentit ex huiusmodi
desiderio naturali. **D**oc affirmat beatus
augustinus super geneseos dicens. **A**nime in
est quidam naturalis appetitus corpus
ministrandi quo appetitu retardat quod
dammodo. ne tota intentione pergat in
illud summum celum alibi bonum. quod in non
subest corpus. cuius administratione
appetitus ille quiescat. non obstante
tamen illo desiderio anima in patria est beata
licet non resummate et tamen nullum do
lorem sentit ex illo naturali appetitu.

De augustinus:

Filius

Desidero etiam ultimo scire de resurrectione mortuorum de finali iudicio ac gloria eterna quam possidebunt electi in illa celesti patria.

Ca. .XV. Pater

Scire debes de

resurrectione mortuorum quod sicut deus est potentissimus in collatione gratiarum ita est et iustissimus in retributione stipendiorum. Quia igitur meruit homo vel demeruit ut in anima simul et in corpore puniatur. vel in utroque simul a domino presertim quatenus ideo in eisdem omnibus ipsum resurgere. Ad hoc autem tunc resurgent mortui sicut dicit apostolus. **X** Dupliciter deo intelligitur illorum. secundum quosdam enim illorum tunc est imperium christi resurgere in partibus secundum alios vero tunc est manifestatio christi apparitio. Unde dicit beatus gregorius. Tu bam sonare non est aliud quam mundo indicem filium dei demonstrare. De resurrectione autem corporum hoc tenendum est quod omnium corpora resurgent in resurrectione generali nulla in eis ex parte differentia quantum ad ordinem temporis. sed magis quantum ad ordinem dignitatum. Nam mali resurgent cum corporum deformitatibus penalaribus. miseris et defectibus quos habuerunt in statu vite. quod malis resurrectio non est ad vitam sed ad supplicium ideo necesse est quod ipsi cum suis infirmitatibus deformitatibus et defectibus suscitentur. Boni vero suscitabuntur in optimis conditionibus et per hoc necesse est quod in eis vitia terrabantur et natura serventur. Boni vero tam boni quam mali resurgent in integri corpore debita statura secundum etatem plenitudinis christi. Resurrectio igitur tercia corriget in natura. scilicet defectum sicut in pueris et in mutilatis. superfluum. scilicet vnguium et crinium et huiusmodi. Errorem

sicut monstruositatem membrorum. Resurgent quoque corpora eadem in numero quam prius erant ex eodem pulvere ad quem redacta fuerant. ita quod in quascumque auram vel sinus terre pulvis ille dispersus fuerit ad eandem animam redeat que ipsum prius dum cresceret et viveret animavit. Non solum autem resurgent corpora quantum ad membra principalia. sed etiam salvis capillis et ceteris membris que sunt ad decorem. **A** Nota dum etiam quod duplex est mors. videlicet anime per culpam. et corporis per penam. Hinc rursus duplex resurrectio. anime. scilicet per gratiam. et corporis per gloriam. Et sicut in primis parentibus mors culpe intulit mortem pene. ita resurrectio anime per gratiam causabit resurrectionem corporis per gloriam. Deinde considerandum quod statim post resurrectionem erit iudicium in quo deus pater per dominum nostrum Iesum christum iudicabit vivos et mortuos. bonos et malos. reddendo unicuique secundum exigentiam meritorum. In hoc autem iudicio fiet aperitio librorum. scilicet presertim quibus merita et demerita universorum scriptis et ceteris innotescunt. faciente hoc virtute illius libri vite. scilicet incarnati qui in forma veritatis non videtur nisi a bonis. In forma vero humanitatis in qua et sententiam promulgabit videbitur tam a bonis quam a malis. licet terribilis in eadem forma appareat reprobis et blandus iustis. Sed quis existimare poterit quod horribile erit peccatoribus illud ultimum iudicium ex omni parte. quod supra erit iudex iratus. subtus infernus patens. intus conscientia remordens. extra torus mundus ardens. a dextris peccata accusantia. a sinistris infinita demonia ad supplicium trahentia. miser peccator tot malis involutus quid faciet. latere erit impossibile. apparere intolerabile. Torus etiam mundus tunc accusabit peccatorem.